

Költőkösztő

Udvardy Frigyes *A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1990–2017* című korszakos művéből idézem a 2002. május 7-i bejegyzést: „1990 tavaszán indult a Kelet-Nyugat, pár év múlva megszűnt, Nagyvárad ismét kulturális folyóirat nélkül maradt mostanáig. Közösségi összefogásként jelent meg április utolsó napjaiban a VÁRAD című irodalmi, művészeti, társadalmi, tudományos negyedévi periodika első száma, a Nagyvárad Ady Társaság kiadásában. Javarészt ugyanazok szerkesztik-írják, akik a jó emlékezetű Kelet-Nyugatot. Ismert és kevésbé ismert nevek sorakoznak az első számban, köztük Indig Ottó, Zudor János, Fábíán Sándor, Varga Gábor, Gittai István, Dénes László, Balla D. Károly, Beke György, Toró Tibor. A Várad második száma júniusra várható. [Feltámadás? Újjászületés? – Erdélyi Napló (Nagyvárad), máj. 7.]”

Ez volt akkoriban a hír, némiképp elnagyoltan megfogalmazva. Itt van előttem az ominózus első lapszám egyik bevezető írása. Az elejét idézem: „Az év negyedik napján kezdődik a történet, amikor egy Fótér közeli váradi otthon tágas nappalijában huszonvalahány ember, kiknek lényeges közös jellemzője, hogy majd mindegyikük jól ismeri egymást, hangosan gondolkodik néhány órán át a felvetésen, egy folyóirat indításának a szükségességén. S bizony a derék váradiakra a legkevésbé jellemző módon a kávék, vodkák s érvek fogytán nem üresen csillogó ábrándokkal, s nem is meghitt ellentétek

okán újraeledő civódás után oszloknak szét a havas éjszakában. Hanem kész tervekkel, hiteles ígéretekkel s megfontolt bizakodással. Száz nap múlt el a huszonvalahányak januári tanakodása óta, amikor a lapindító álmok, az elsőt követő újabb és újabb téli beszélgetések eredménye százegynéhány betördelt oldal képében végre nyomdába került.” (Szűcs László: *Intelmek keresztüztében*)

Ma már mindenki másként emlékszik. Mármint azok közül, akik még élnek. Hogy huszonvalahányan lettünk volna „egy Fótér közeli váradi otthon tágas nappalijában”? Rémlik, hogy legfeljebb tucatnyian. A kéttucatnyi úgy jön ki, ha a különféle alkalmak jelenlévőit összeadjuk, de a lényegen ez mit sem változtat. Ahogy az sem, hogy akik a folyóirat debütszámának impresszumában fel lettek sorolva, nem voltak mind jelen, illetve csak távolról támogatták a lapindítást, nevüket adva hozzá, ami akkortájt egyszerre volt fontos és jelzésértékű.

De hogy is nézett ki az a bizonyos impresszum? Íme: „Várad 2002/1. Irodalmi, művészeti, társadalmi, tudományos folyóirat. Megjelenik kéthavonta. Kiadja a Nagyvárad Ady Társaság. A szerkesztőség címe: Nagyvárad, Kanonok sor 11. szám. Postacím: Redacția Várad, Șirul Canonicilor nr. 11., 3700 Oradea, Romania, E-mail: fokusz@roetco.ro. Internet: www.kik.ro. Felelős kiadó: Dr. Indig Ottó. Főszerkesztő: Szűcs László. Tervező: Ujvárossy László. Olvasószerkesztő: Dénes László. Főmunkatársak: Kőrössi

P. József (Budapest), Pomogáts Béla (Budapest), Szabó József (Kecskemét), Toró Tibor (Temesvár), Varga Gábor (Nagyvárad). Szerkesztőség: Barabás Zoltán (társadalom), Fleisz János (történelem), Gittai István (vers), Indig Ottó (irodalomtörténet, kritika), Lipcsei Márta (természettudomány), Szilágyi Aladár (próza), Tavasz Hajnal (köz művelődés). Állandó munkatársak: Boka László, Kinde Annamária, Péter I. Zoltán. Tördelés: Balogh Éva. Korrektúra: Köpe Éva. Készült a nagyváradai Europrint nyomdában. Meg nem rendelt kéziratokat, illusztrációkat nem őrünk meg és nem küldünk vissza. ISSN 1583-0616.”

Eltelt több mint két évtized azóta. Mi változott? Szinte minden. Az állandóságot, folytonosságot csak a folyóirat címe és szerkezete („irodalmi, művészeti, társadalmi, tudományos”), no meg az ún. ISSN-száma, vagyis az időszaki kiadványok nemzetközi azonosítója képviseli. A névsort alaposan megrostálta az idő: ki a minden élők útján távozott, kit különféle célok és érdekek tántorítottak el, mások kiszorultak vagy kiszorítottak a pályáról.

Írom mindezt „szem- és fültanúként” egyetlen céllal: felfedendő annak a kiletét, akit a már kétszer idézett talányos, szemérmes körülírás takar, sőt méltánytalanul a múlt kódébe burkol. Lipcsei Márta volt az, aki „egy Főtér közeli váradi otthon tágas nappalijában”, azaz a saját lakásában vendégül látta a VÁRAD folyóirat alapítóit a 2002. év negyedik napján, s még azután is többször. Sőt, nemcsak teret adott a kezdeti „összegondolkodásnak”, de ő maga volt az is, aki ötletadója, szorgalmazója volt a lapindításnak és

egyik verbuválója az alapító csapatnak. Némiképp megmagyarázhatatlan – de mennyire váradias! – az a kollektív amnézia, amivel a „szabad enciklopédiák” és más „irodalomtörténetek” írói, redaktorai megvonják tőle az alapító szerkesztői titult. Amit itt és most, ezennel visszaadunk neki! Hozzáteve: Isten éltesse Lipcsei Mártát, aki az idén betölti a nyolcvanát.

Gazdag, dolgoz életpályát mondhat magáénak a Kovács Márta néven Nagyváradon, 1943. május 3-án, pedagógus szülők gyermekeként világra jött költő, aki fizikatanárként, feleségként, családayaként állt helyt szülőhelyétől távol mindaddig, amíg a rendszerváltás után hazaköltözhetett. Tucatnál is több kötete jelent meg, és mind az utóbbi negyedszázadban. Asszonynevén, Lipcsei Mártaként szignált verseit a Kárpát-medence számos folyóiratában olvashatták az érdeklődők, ma már az interneten is elérhetők többnyire. A 2002–2015 közötti termékeny időszakban

született versek közül saját maga készített válogatást, ez *Időkristályok* címmel jelent meg a budapesti Hungarovoxnál 2019-ben. A kötet előszavát a neves irodalomtörténész, az egi Eszterházy Károly Katolikus Egyetem docense, az *Agria* folyóirat alapító főszerkesztője, Ködöböcz Gábor jegyzi, akinek szíves

jóváhagyásával osztjuk meg olvasóinkkal ezen írást, hiszen értőbb méltatásával e költői opusnak aligha tudnánk szolgálni. Az azt követő verscsokor pedig Lipcsei Márta friss ajándéka lapunknak és olvasóinak.

Dénes László

Áldás, 2022, Ulánbátor, Mongólia